

Vården ska varudeklarereras

Regeringen vill skapa en oberoende granskningsfunktion: Institutet för uppföljning och utvärdering inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. I en promemoria lämnar socialdepartementet förslag till institutets uppdrag.

Syftet med det nya institutet är att stärka patienternas ställning. Det ska ske genom uppföljning av hur väl hälso- och sjukvården fungerar och genom att studera vilka effekter förändringar inom sjukvårdssystemet ger.

Institutet ska beskriva och jämföra kvaliteten på olika vårdenheter och vidare arbeta med kommunikation med patienter och medborgare samt metodutveckling och internationell samverkan.

Läkarförbundet stödjer förslaget om en oberoende statlig instans. Det behövs en från vårdproducenterna och SKL fristående granskningsfunktion, en instans som gör tydlig skillnad mellan å ena sidan uppföljning och utvärdering, å andra sidan Socialstyrelsens normering och tillsyn.

Välkommet är också att institutets verksamhet föreslås få ett tydligt konsumentperspektiv. Redan i dag efterfrågar patienter och allmänhet jämförelser av kvalitet mellan olika vårdgivare. Sannolikt fortsätter efterfrågan att vara minst lika stor i fortsättningen.

Verkliga valmöjligheter förutsätter god information. För bra val av vårdgivare behövs således tillgång till objektiv och omsorgsfullt utformad information om vårdens kvalitet.

Läkarförbundet anser att information om vårdens verksamhet ska redovisas öppet och lättillgängligt. Sådan information är en medborgerlig och demokratisk rättighet. Den utgör även ett nödvändigt underlag för statsmakternas styrning av sjukvården.

Vårdgivarna kan också ha intresse av att kunna marknadsföra sin verksamhet utifrån opartiska och kompetenta bedömningar.

Med tanke på vårdens komplexitet måste informationen även innehålla resonemang som visar patienter och medborgare processerna bakom de skillnader som noterats mellan olika mottagningar.

Illustration: Annika Huett

Trots att Läkarförbundet är positivt till ett nytt institut vill vi peka på en allmän risk med alltför många myndigheter. Det kan komplicera systemet och medföra otydligheter i gränsdragningsarna mellan olika instansers ansvarsområden. Därför är det viktigt att det görs en noggrann analys av vilka gränsdragningsproblem som kan finnas.

Särskilt viktigt är att gränsen gentemot Socialstyrelsen blir tydlig. Institutet får inte uppfattas ha en tillsynsfunktion. Även institutets ställning gentemot SKL behöver förtydligas.

Institutet föreslås få en koordinerande roll när det gäller kvalitetsrapporteringen. Läkarförbundet efterlyser effektivare registrerings- och rapporteringssystem.

Risken för »registreringströtthet« måste tas på stort allvar. Rapporteringsbördan gör att det patientnära arbetet riskerar bli lidande. Uppföljningens värde måste därför alltid vägas mot den tid rapporteringen kräver.

Ett sätt att stimulera rapporteringsviljan är att rapporterade enheter får relevant återkoppling för utveckling och förbättring av den egna verksamheten.

I stället för omfattande redovisningskrav skulle oberoende inspektioner av vårdgivarna kunna vara av värde, i linje med vad Läkarförbundet föreslagit i skriften »Vårdval i primärvården – hur bör det utformas?« (2009). Inspektioner skulle kunna ingå bland uppgifterna för det nya institutet.

I förslaget påpekas vikten av att institutet har ett välfungerande samspel med vårdprofessionerna och deras organisationer. Det är utmärkt. Här måste inflikas betydelsen av att läkarna även fortsättningsvis är direkt involverade i utvecklingen av kvalitetsregistren.

Om institutet, mer uttalat än vad som skrivs i promemorian, tar tillvara personalens kunskap och erfarenheter skulle det ge ett bredare och bättre underlag för utvärdering och utveckling av vården.

Eftersom vårdpersonalens kompetens är avgörande för god vård är det väsentligt också med utvärdering av kvaliteten på vårdgivarnas AT- och ST-utbildningar.

Promemorian beskriver nödvändigheten av att patientinformationen från vårdenheter ska ge »tillgång till relevanta uppgifter, även individbaserade«. Läkarförbundet ifrågasätter i vad mån uppgifter som kan knytas till enskilda individer är nödvändiga. Vad som behövs är en noggrann analys av sekretessfrågor och betydelsen av patienternas personliga integritet.

En viktig aspekt som saknas är förslag till reella påtryckningsmedel för institutet. Sådana måste övervägas. Likaså måste institutets anslag prövas noga, så att det omfattande arbetet ges tillräckliga resurser. ■

»Instituts verksamhet föreslås få ett tydligt konsumentperspektiv.«

EVA NILSSON BÅGENHOLM
ordförande i
Läkarförbundet

TOMAS HEDMARK
jurist på
Läkarförbundet

Kontaktuppgifter Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se, E-post: info@slf.se
Telefon: 08-790 33 00, Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm